

PROPRIETAR—DIRECTOR

AUGUSTIN POPA

Redacția și administrația
BLAJ, JUD. TARNAVA MICA

INSERATE

conform regulamen. de a-
plicare a tarifului comer-
cial, categoria V.

Unitatea

REDACTOR

DUMITRU NEDA

Foaie înscrisă în Registrul de
publicații al Trib. Târnava-Mic
sub Nr. 2—1938.

ABONAMENTE

Pe un an . . . 200 Lei

Pe 6 luni . . . 100 Lei

Pentru străinătate 400 Lei

Foaie bisericească-politică — Apare în fiecare Sâmbătă

Mironosițele

(ch.) Pilda lor a străbătut veacurile și străjuiește, așa cum iubirea lor a străjuit pe Mântuitorul. Ele erau de față când a fost rădicată crucea, purtând pe Domnul lor. Văzuseră cu strângere de inimă străpungerea mâinilor și a picioarelor Lui, pentru a privi apoi cu sfâșietoare milă deschiderea coastelor Lui. Au asistat la luarea Lui de pe cruce, au juit la ungerea și la învelirea Lui, privind apoi „unde îl vor pune“.

Ținând legea, sâmbătă nu au putut strădui mormântul. În schimb a priveghiat inima lor așa de cu drag, încât mijirea zorilor primelor zile din săptămână le-a găsit gata și le-a văzut mergând „cu grabă“ spre mormânt, pentru miruirea trupului sfânt al lui Isus.

O astfel de fidelitate trebuia să fie reținută și răsplătită de Impăratul iubirii; și a fost, prin arătarea copleșitoare de lumină și de răngăiere a celui înviat și prin misiunea ce a primit de a vesti ele mai întâi lumii că a înviat Domnul“.

Iubirea toate le poate. Iubirea aceea care naște din Dumnezeu și care identifică cu El pe om pe măsura în care acesta iubeste cel mult „din tot sufletul său...“, iubirea aceasta e în stare să sufere orice, și moartea, și „e tare ca moartea iubirea“, e în stare să facă orice, și viața, căci „cel ce crede în El are viața“. S'au adevărit acestea mai întâi, și ca „în lemn verde“, în Dascălul nostru și apoi, prin participare, în mironosițele Sale și în cei ce-L știu străjui ca ele.

Așa va fi deci și cu noi: cu cât va privi inima noastră mai statornic la omnia pe păcatului din noi, prin mortificare, prin răbdare, prin jertfă pentru El, cu atât mai mult și mai eficace ne va copleși darul Lui, în care ne vom ridica la înțelegerea și la iubirea voiei Lui. — Cu cât intențiunea noastră va fi mai curată și va lumina mai senin noaptea pasiunilor care ne hărțue, cu cât va priveghea inima noastră mai cu răbdare și răbdare, cu atât mai mult virtutea, și curățirea celui Preaînalt ne va umbri“ mai mult și va lucra în noi pe Hristos căruia ne vom dăruit. — Cu cât fapta noastră va fi mai imbibată de spirit, veghind sub ochii lui Dumnezeu, cu atâta se va căli în noi mai adânc și mai statornic sfințenia aceea pentru care Dumnezeu s'a făcut om, a murit și a înviat, și să ne numească și să ne facă fiii Săi.

Numai prin această străjuire iubitoare a faptelor, pe care Mântuitorul vrea s'o lucreze în noi, vom fi înălțați pe plaiurile spiritului și numai prin răbdarea în ea ne vom încetăni pe meleagurile vieții pe care El o creează în noi prin dar, prin virtute, prin sfințenie.

Ca să înviem

(—). Ispășim greu păcatele trecutului. Plătim cu preț de imensă suferință urile, zavistiile, sfâșierile de tot felul, care au destrămat sufletul neamului, slăbind puterea lui de rezistență și de acțiune în ceasul primejdiilor. Este firesc ca, în procesul ce se face cauzelor prăbușirii, ele să fie osândite cu necruțătoare asprime.

Cu dreptate însă. Măsurând adeca gradul condamnării după importanța și vina pe care o reprezintă una fiecare din ele. Aci însă, ni-se pare, se săvârșesc erori însemnate. Nu vrem să le arătăm cu deamăruntul. Este însă una de neiertat, peste care nu se poate trece. Nu numai că nu se evidențiază îndeajuns, dar se uită aproape cu totul tocmai principala cauză a dezastrului. Aceea care, după părerea noastră, este izvorul și mama sinistră a tuturor celorlalte. Și anume: prăpastia pe care a săpat-o în sufletul neamului nostru căderea dela credința vie creștinească a păturei suprapuse, cădere semnalată atât de judicios în articolul „Creștinism teoretic“, apărut acum două săptămâni la acest loc al gazetei noastre.

În lumea largă a țărănimii credința trăiește. Altarul a rămas și azi realitatea fundamentală a satelor. Burghezia noastră însă, orașele, pătura „suprapusă“, a trecut la un „pur formalism creștin“, sec și gol ca orice formă fără conținut. Și, dat fiind că tocmai această pătură conducătoare determină caracterul vieții publice, am ajuns la paradoxul fatal al unui Stat păgân pentru un popor creștin. Tragedia noastră întreagă de aici a plecat, din această fatală despărțire între marea realitate a sufletului național și formele de viață străine pe care i le-a impus rătăcirea claselor de sus.

Isbirile care ne-au ajuns, sacrificiile ce le-am făcut și ni se mai cer încă, încercările grele ce ne mai adastă și, mai pe sus de toate, imperativul nediscutat al dreptății pe care trebuie s'o ducem la izbândă, ne impun o refacere totală, o înnoire în capite et in membris. Ne trebuie suflet nou și o altă orânduire a vieții publice. O vrem cu toții, conducători și conduși, deopotrivă. Dar, în deosebire de mulți cari își pun nădejdea toată în simple schimbări de forme și cadre politice, noi stăruim în convingerea că înmănușarea integrală a energiilor românești în slujba intereselor naționale superioare va rămâne o simplă iluzie, atâta timp cât nu se va realiza unificarea sinceră și vie a sufletului neamului în concepția de viață creștină, în care a fost botezat chiar dela naștere. Ceeace însemnează, că recreeștinarea urgentă a claselor suprapuse constituie supremul și cel mai arzător imperativ al ceasului de răscruce prin care trecem.

De sigur, Biserica este chemată, în locul întâi, să pornească la această mare acțiune reformatoare. Dar nu singură. Ii trebuie neapărat concursul întreg și sincer, material și moral, al Statului, precum și al tuturor instituțiilor de cultură care activează în cuprinsul țării, al presei întregi, al funcționarilor publici și al particularilor conștienți. Fiindcă timpul este scurt și scadențele bat la ușă.

Să sperăm că-l va avea. Conducerea Statului face mereu apeluri la munca preoțimeii. Vrea o Biserică vie, care să dinamizeze prin puterea idealurilor spirituale creștine neamul întreg. Prin aceasta însă s'a angajat să-i dea și întregul său sprijin. — De altă parte, sufletul păturilor conducătoare, a intelectualilor și tuturor celorlalti „orașeni“, a fost profund sguduit de rostogolirea evenimentelor care păreau a ne distruge. Instinctiv caută acum, dibuind încă în vag, o nouă orientare de viață, certitudini neclătite pe care să-și razime golul rămas în suflete după năruirea idolilor netrebniți, cărora le-au slujit până acum cu atâta superficială nesocotință.

Momentul este deci cât se poate de prielnic pentru semănătorii adevărurilor eterne. E datoria lor să nu-l lase să treacă fără urmă și fără folos. Acum ori nici odată, trebuiesc sguduite în adâncurile lor conștiințele claselor de sus. Avem credința că de astă dată nu vor propovădui în pustiu, ci vor fi multe urechi care să-i audă și multe inimi care li se vor deschide.

Să vorbească însă așa cum se cere în astfel de împrejurări. Cu focul lăuntric pe care-l dau convingerile adânci, cu râvna autentică a apostolilor veritabili. Dar și cu altceva: cu știința și priceperea necesară. Pentru și din sbuciumul sufletesc al aceloră cărora li se adresează. Și asta nu-i simplu și nici ușor. Intelectualii veacului nostru, crescuți în școala raționalismului, cu nervii măcinați de uruitul mașinilor, cu capul greu de ceața atâtor teorii scâlciate și cu energiile toate încordate în necruțătoarea luptă pentru existență, pe care o cere ordinea socială nedreaptă, vorbesc altă limbă decât lumea patriarhală a satelor, și au gândirea prinsă în alte forme decât cele în care este turnată învățătura manualelor noastre teologice. — Pastorația orașelor este o problemă mare, cu aspecte noi și variate, pe care Biserica trebuie să o deslege fără amânare și cu toată grija. Preoții destinați acestui apostolat trebuiesc aleși și pregătiți în chip deosebit pentru împlinirea ei.

Iar între mijloacele, care-i pot fi preotului de folos în această frumoasă dar grea

slujbă, amintim din nou *acțiunea catolică*, creată în chip principal pentru acest scop. Citorii noștri n'au nevoie de alte lămuriri la această afirmație. Ci de acord cu noi, vor cere de bună seamă cu toții ca *Agri să-și rela fără amânare activitatea*, pe care prăvălirea peste noi a dezastrelor a întrerupt-o. Iar programul de activitate imediată ce-și va fixa să fie îndreptat în locul întâi și principal spre această țintă. — Timpul trece și nu iartă!

Cuvintele vieții

Din pastorală de Paști a Psf. VALERIU TRAIAN al Orăzii

...Inviind Isus a treia zi, a venit și a stat în mijlocul Sf. Apostoli și ucenici, și le-a zis lor: „Pace vouă“. Iar azi ne zice nouă Isus: „pace vouă“. Atunci le-a dat pace sfinților Apostoli și ucenicilor, de și erau prigonii și prigonirile nu au încetat. Acum ne dă nouă pace și întreagă lumea e în război, pentru că Isus în vorbirea sa cea din urmă înainte de s. sale patimi a zis Sf. Apostoli: „Pace las vouă, pacea mea o dau vouă: nu y'o dau cum o dă lumea. Să nu se turbure inima voastră, nici să nu se spăimânteze“, deoarece „de mă iubește cineva, cuvântul meu va păzi și Tatăl meu îl va iubi pe el și la el vom veni și sălaş la el ne vom face“. Ori, dacă Dumnezeu locuiește în sufletele noastre și nu ne legăm de lucrurile trecătoare din lumea aceasta și vom privi cu dragoste recunoscătoare la tot ce a pățit Isus, nu ne vom turbura și înspăimânta de micile suferințe ce trebuie să le îndurăm în această lume. Ci urmând pilda sfinților, vom cere dela bunul Dumnezeu să ne dea cât mai multe și cât mai mari suferințe, ca să ne putem face cât mai asemenea cu Isus. Trebuie să urmăm pilda dreptului Iov, care a pierdut tot, chiar și sănătatea, dar nu s'a turburat, și zicea: „Domnul a dat, Domnul a luat, fie numele Domnului binecuvântat“...

Să fim așadar săraci cu spiritul, să nu ne legăm de bunurile trecătoare din lumea

aceasta, nici să ne turburăm sau spăimântăm de suferințele ce le întâmpinăm în viața aceasta și vom avea pacea adevărată promisă de Dumnezeu nostru Isus Hristos...

*

Din mesajul de înviere trimis credincioșilor de către Psf. IULIU al Clujului

...Intr'o lume care ne frământă în foc și sânge, în care toate se elatină, să întemeiem viața noastră de piatră, iară peatra este Hristos; și cu suflet împărțit în biruința învierii Domnului, trăind în Hristos, să urmăm în viața noastră în dragoste creștinească înfrății, aducând rod îmbelșugat de viață: fapte bune. Trăind vieța Domnului, vom avea bucuria arătării Lui, cum a făgăduit-o celor ce-L iubesc pe el.

Cu suflet credincios și iubitor să ascultăm cu grijă și vom auzi același glas dulce dumnezeesc: Bucurați-vă, nu vă temeți. Hristos Isus, același ieri, azi, întru toți vecii, a așezat în sufletele noastre fericitoarea nădejde a învierii, așteptarea scumpă pe care o mărturisim, încununând crezul: Aștept învierea morților și viața veacului ce va să fie. Umblând pe calea vieții, Domnul este alături de noi, pe calea durerii cu noi, cu cei ce cred în sfânt numele Lui, cari trăiesc cu credința Lui, cari plinesc porunca Lui, cari îl slujesc cu iubire, ca mironosițele femeii, cu iubire peste moarte, și ne spune, cum le-a spus lor: Nu vă temeți, bucurați-vă. Se va arăta nouă, dacă-L vom iubi pe el și fericit va fi sufletul nostru, ascultând glasul Domnului. Bucurați-vă pentru înviere...

Impotriva preteselor. Nu noi scriem, ci un frate preot ortodox, *Mihail Calugaru*, care, se vede, știe ce știe în cauză. Sub titlul ispititor la cetit: „Impotriva preteselor noastre“, numitul frate în Hristos așterne în *Sinaxarul* (no. 14 din 1941) câteva rânduri destul de pline de amărăciune. Reproducem și noi celea ce urmează:

[...] „Din capul locului, trebuie să recunoaștem un fapt: coboririle spirituale și mo-

rale ale preoților își au pricina, în primul rând, în lipsa de ținută personală și de grijă a preteselor. Pe umerii lor apasă, înainte de toate, sarcina unei vegheri permanente asupra purtării preoților. Ele să fie cei dinți ochi obiectivi, dar tainic și intim, cari să vadă drumurile și acțiunile preoților.

Această nobilă obligație însă, constatăm că nu înțeleg să și-o asume. Și, din această pricină, chipul preotului adevărat începe să fie umbrat de valul vinovat al veacului, ajungând să se distingă cam anevoios acest blazon incomparabil, care este ucenicia harului. Mai întâi de toate, pretesele noastre vor să fie întâi soții și apoi preotese. De mame, cu durere s'o spunem, nu mai înțeleg s'audă, lăsându-se cotropite de tentațiile ucigătoare ale vremii.

Și, dorind, în primul rând, blazonul de soție, ne pricinuesc o mare durere, prin faptul că vor să fie soții de soți laici, iar nu de preoți. Incât am ajuns să nule mai deosebim dintre celelalte cocoane. Să nu uitate, însă respectatele noastre preotese, că dintre cocoane, numai lor le spune lumea „sărut mâna“! Există aci un respect în plus, și el trebuie să fie conștiente de această consideratie. De aceea, am vrea să le cerem următoarele: să fie întâi preotese, în al doilea rând mame și apoi, soții. Numai în această ordine morală încadrându-se, vor fi estimate incomparabil și ne vor fi de ajutor considerabil, în misiunea noastră de jertfelnicie totală pentru înduhovnicirea țării.

Dorindu-le întâi preotese, înseamnă realizarea unei armonii rodnice între ele și preoți. Incât moda zilei — moda à la Paris — nu va ataca în primul rând pe preotese. Imbrăcămintea îi va fi bună, dar nu luxoașă serioasă și nu excentrică. Fața, de asemenea, distinsă, și fără săculețul de pudră și sulul suliman, făcându-se, cu aceste draconice bătăi, o mască ridicolă. În casă, aici unde să ducă sfânta împărtașanie (?? N. R.) și să împlinesc și unele slujbe, să fie o ambianță de înălțătoare religiozitate. Întâlnirile și mesele, fără jocuri, fără cărți și fără ghicit...

FOIȚA „UNIRII“

Creștinismul și artele plastice

2)

Cele dintâi manifestări de sculptură în adevăratul sens al cuvântului se încep odată cu Ghiberti și Donatello.

De-aici înainte trebuie să ne oprim la sentimente religioase personale, pentru că dacă arhitectura urmează meandrele sufletului colectivității, sculptura — deși strâns legată de ea — și-apoi pictura vor urma salturile și eclipsele sufletului individual.

Ghiberti, ingeniosul sculptor al porților baptisteriului din Florența, despre care Michel-Angelo spunea că merită să servească drept porți ale raiului, acest Ghiberti pare să strige în baso-reliefurile lui: Trecătorule, oprește-te și ia aminte! Intr'adevăr grupurile sale elegant sculptate, în care sentimentul poate prea matur al formei și al vieții decorative domnește, se aseamănă unei frumoase cărți cu imagini, deschisă în fața trecătorilor, ca să-i întoarcă din drumul lor și să-i îndemne la meditație.

Donatello, în cărui mare operă violentă de un intelectualism ascuțit se reflectează tot sufletul florentin dela aceea epocă, dă în materie religioasă:

Martiriul Sfântului Sebastian.

Sfântul Sebastian: un trup de ascet, întins, chinuit de sforile ce-l leagă pe stâlpul de tortură, își pleacă singura parte a corpului ce și-o mai poate mișca: capul cu părul căzut pe ochi și lipit de sudoarea chinurilor, înconjurat de aureolă, spre îngerul lui păzitor. Ingerul păzitor: o figură diafană, cu aripi și cu obraz de copil care-l îmbărbătează arătându-i cerul, în timp ce călăii lui se pregătesc să-i înfigă în trup săgeți dureroase.

Figura Sfântului Sebastian, a cărui trup a ajuns la maximul de încordare nervoasă și musculoasă, capătă acel aer de semnare creștină amestecat cu bucuria pe care i-o produce încurajarea îngerului, a cărui prezență el singur o simte.

Și ca să ajung la culmea reprezentată în sculptură, ar trebui să mai amintesc pe mulți, dar timpul nu-mi permite și mă voi opri atunci la această culme: grupul Pieta de Michel-Angelo Buonarrotti.

În istoria Sf. Petru dela Roma te izbește dela intrare un grup alb de o dureroasă liniște. Maica Domnului ține în brațe pe Isus mort și abia atunci coborât depe cruce. Trupul lui Isus se odihnește fără viață pe genunchii mamei Sale, dar toată frumusețea grupului stă în privirea și atitudinea Sfintei Fecioare. Mâna dreaptă cu care sprijinește corpul lui Isus se strânge cu atâta dragoste desnădăjduită de

durer, ecă fața ei crispată de durere mai poartă păstra liniștea solemnă în fața morții. Mă stângă va explica însă toată liniștea ei sufletească: ea se întinde cu palma aproape deschisă și cu degetele ușor îndoite și libere către ce o privește, exprimând cea mai tragică semnare pe care o poate avea o ființă omenească. Fecioara Maria e simbolul semnării creștinești în fața morții Fiului Ei

Și pentru că am ajuns iarăși la o culme, mă voi întoarce să schițez în linii tot atât de generale o altă artă mai complexă și mai individuală: pictura. Piatra, materialul sculpturii, domină spiritul, este anterioară omenirii, culorile se subordonează spiritului, sunt creații de omenire și deci posterioare apariției lui. Omul modelează pictura în direcția spiritului său. Ea urmează toate ezitățile, meandrele etapele sufletului omenesc, se apleacă și se voalează odată cu el. Pictura este limbajul și unii intelectuale, ea definește și conturează individualul. Aici vor apare nume ca Giotto, Mantegna, Boticelli, Rafael, Leonardo da Vinci, Correggio, Tizian, El Greco...

Giotto, cel dintâi și unul dintre cei mai mari, Giotto a cărui pictură este un poem de dureri și adevăruri trăite, își găsește simțurile în viața reală ce-l înconjoară și pe care o trăiește și o studiază cu pasiune. Socotit din viața Sf. Francisc de Assisi și celelalte reprezentă fragmente din patimile lui Isus...

Problema aceasta e de mare însemnătate. Deocamdată ne mărginim însă numai la reproducerea celor de mai sus. Dar o să revenim asupra ei data ocaziune.

La frații de „dincolo“

Dimineața la 6,20 plecăm din Baia-mare și pe la 14,30 sosim la Cluj. E tren direct, dar distanța de 194 klm. acum se face în 8 ore. (Mai demult se făcea în 6 ore). Pe drum vedem Someșul furios ieșit din fire; vedem sate românești privind la trecători cu atâta resemnare. La Gherla e târg mare, și gara e plină de lume; caut: nu cumva e aci cineva dela Nicula? Azi îi zic Fűzesmikola. Nu-mi amintesc dacă sunt multe sălci pe acolo, dar trebuie că sunt, de aceea îi zice așa.

Azi Nicula a ajuns la mare importanță. Călugării bazilitani din Ungaria aparțin la trei grupuri etnice: român, rutean și maghiar. Superiorul general dela Roma a organizat fiecare grup aparte, cu un șef propriu; peste toți a pus un provincial comun. Imediat după aceea membrii grupului rutean au ajuns în situația de a fi internați. La început era vorba de tabără de muncă, ulterior s'a decis să fie internați la o mănăstire. Cum celelalte mănăstiri erau prea aproape de Rutenia lor, au fost aduși la Nicula. Când i-au adus, ploua și drumul din sat la mănăstire, pe deal în sus, e alunecos. Organele administrative cari i-au adus, au trimis la superiorul mănăstirii, să vină în sat să-i preia. Superiorul și-a exprimat părerea, că numai la el acasă îi poate prelua. În fine, călugării au fost predați preotului din sat, care i-a dus apoi la mănăstire!

Ce era odată între Apahida (singură această stație nu și-a schimbat numele; noroc să schimbarea făcută de Români la început în „Podul Tatii“ nu a rămas!) și Cluj, și ce e astăzi! Aproape pustiu. Dar stația Cluj e plină de lume, fiindcă aci se întâlnesc 3 trenuri. Circulă și autobuzele, mai puțin taxiurile. Luăm birje, vorbim românește.

Exc. Sa Hossu ne primește cu fața se-

nină, cu fruntea ridicată. E figura luptătorului, intrat în al 25-lea an de episcopie. A luptat încă în vechea Ungarie; a luptat timp de 22 ani în România-mare: în luptele Bisericii noastre în legătură cu Constituția, cu statificarea învățământului, cu Concordatul, cu legea Cultelor, cu atâtea atacuri și nedreptăți, — Exc. Sa Hossu a avut un rol de o specială distincție! — Și a ajuns acum să lupte mai departe. Chiar se pregătește pentru Pesta, în cauza școalelor confesionale. Ce grea luptă va fi și aceasta, având episcopii noștri să înfrunte obiecțiunea: cum? la timpul său bucuros ați lăsat în seama Statului grija școalelor! — Lumea nu știe, cum și cât au luptat la timpul său episcopii noștri, dar *numai ai noștri*, pentru menținerea școalelor!

Da, ne spune într-o convorbire Exc. Sa Iuliu Hossu: am luptat și vom lupta! Dacă Dumnezeu m'a rânduit aici, aici am rămas. N'am șovăit nici-o clipă. Unde-s aceia, cari odată erau mari și tari? Și-au mutat pur și simplu bagajele și atât! Noi suntem acolo, unde e poporul nostru!

*

Capitala Ardealului având să fie centrul luptelor naționale, asupra Excelenței Sale Iuliu Hossu se îndreaptă și nădejdele acestei lupte. Este cunoscută intervenția Exc. Sale în cauza *expulzării în masse*: când au fost puși pe drum primii expulzați, 200 familii de intelectuali, a intervenit telegrafic la fostul primministru, sperând că-i poate readuce încă dela frontieră. Durere, nu a reușit. Până azi Exc. Sa e și la Casa Magnaților singurul român. La Cameră acum e vorba să se facă numirile, după ce consiliile județene și comunale au fost constituite, numindu-se și români, ici mai mulți, colo mai puțini. Ceeace le lipsea la început, a fost anumită orientare: cum să se comporte Românii în aceste consilii? S'au dat îndrumările necesare în „Tribuna Ardealului“, îndrumări cari spun — cum ne-a repetat și oral dl Emil Hațieganu, celalalt „leader“ al Românilor de acolo — că nici prea multă colaborare, nici pasivitate totală: Românii vor fi spectatori atenți, având să

intervină de câte ori e vorba de ceva ce-i interesează în mod special. Pasivitatea totală nu o admite caracterul gospodăresc al acestor consilii.

Cu presa stăm rău dincolo: apare „Tribuna Ardealului“ — care dorește să-și organizeze și o editură în stil mai mare — și un organ eparhial (Curierul Cr.), la Cluj. „Viața Creștină“ nu poate apare, de „Vestitorul“ la Oradea nici vorbă, nici de „Agru“; „Cuvântul Adevărului“ dela Bixad își are întreg materialul adunat, dar încă nu i-se poate da drumul. „Misionarul Euharistic“ a fost autorizat, dar acesta înțelege să iasă în formă nouă, potrivit necesităților, ca revistă religioasă pentru popor.

Apariția unei publicațiuni, chiar și obținerea hârtiei, e legată de multe condiții și forme, cum am aflat dela Păr. Leo Manu și Rvs. Cosma Avram, ambii voinici, sănătoși, dar *bărbile* li-se diferențiază tot mai mult, la culoare. (Precum vedeți, le au încă!)

Activitatea economică nu e cu nimic mai ușoară. Un exemplu: Banca Agrară are o întreprindere foarte rentabilă, „Iris“ (fabrică de porcelanuri și faianță). Indată la început, sub regimul militar, întreg consiliul de administrație a fost pus sub urmărire penală, și s'a sechestrat fabrica „Iris“. Dar oricât de riguroasă a fost cercetarea (au fost supuși unei perchiziții corporale chiar și dl E. Hațieganu), nu s'a găsit nici o dovadă de culpabilitate. Cauza ar trebui clasată, dar nu are cine să o facă. „Iris“ stă sechestrat.

*

Și acu, iubiți cititori, veniți să trecem și pe la Oradea. Facem dela Cluj la Oradea 9 ore, sosim pe la miezul nopții, portarul dela Episcopie ne va scuza, cum ne-a mai scuțat și altă dată. Cu drumeți ca noi, la cari totul e măsurat pe ceas, nici că se poate altfel. Asta o înțelege oricine.

Dimineața când ne sculăm, Exc. Sa Suclu e deja la școală. Căci P. S. Sa deține catedră la Academia Teologică, face administrație și are timp și pentru pastorație. La

revelază nouă lucruri pe care înainte de Giotto nimeni nu le văzuse.

Nimeni înaintea lui n'a văzut vreodată care este rolul femeii în viața interioară a omenirii, nimeni n'a văzut că o femeie este crucificată zi de zi pentru dragostea față de fiul sau soțul său, nimeni n'a văzut că numai ea singură nu are consolarea orgoliului și că se lasă torturată de cei pe care îi iubește fără să le ceară altceva în schimb decât dreptul de a suferi pentru ei. Mă întreb dacă cele pe care le privește această descoperire a marelui pictor trebuie să-i fie recunoscătoare sau mai degrabă să se întristeze, că acest bărbat a avut rarul dar de-a revela sufletul lor așa de puțin băgat în seamă până atunci. Giotto cuprinde în el singur tot acel puternic creștinism popular care înflorea în epoca lui.

Și ca să nu mai amintesc de Mantegna și Botticelli, care nu sunt culmi în materia de care mă ocup, voi trece direct la Rafael, cel mai tânăr și mai sărbătorit artist care a existat vreodată.

Madonele lui Rafael rezolvă în parte o problemă care nici astăzi nu e închisă. Conținutul profund omenesc în totalitatea lui creștinismul sau creștinismul se referă numai la aceea parte a omenescului care se cheamă spirit? Madonele lui Rafael dovedesc că artistul a adoptat primul punct de vedere al problemei. Nimic mai omenesc ca aceste ma-

done, femeii din viața reală, viața de toate zilele, puțin idealizate, pline de sănătate și fermecătoare prin bunătate și duioșie. Ele au un zâmbet animat de cea mai generală simțire: aceea de iubire de mamă pentru pruncul lor pe care-l simt în brațe voinic și grăsuț. E de ajuns să privim o singură madonă de Rafael ca să ne dăm seama de toate acestea.

Ce aduce Leonardo da Vinci nou în exprimarea credinței prin pictură? Aduce cea mai puternică pictură psihologică ce-a fost vreodată făcută: Cina cea de taină. Fresca aceasta este un imens arabesc psihologic transcris prin forme. Cine n'o cunoaște? Cine n'a văzut cât de puternică dramă interioară face să onduleze viața personajelor reprezentate care seamănă cu niște arbori scuturați de un uragan? Cine n'a văzut câtă tragedie intimă se desprinde din acest tablou, câtă seninătate și revoltă, cât elan și ură, rezervă și abandonare de sine deslănțuite de-o singură mișcare de spirit: fraza lui Isus: „Unul dintre voi mă va vinde în astă seară“. Cine n'a văzut acestea nu poate înțelege nici durerea mută din ochii și depe buzele lui Isus!

Tizian a pictat cu cele mai întunecate și mai funebre culori un Cristos cu coroană de spini și o Pieta în umbrele și luminile sângeroase și tremurătoare ale torțelor reflectate pe fețele călăilor. Aceste două picturi sunt o oribilă simfonie a morții colorate cu noapte și sânge.

Corregio readuce seninul blând al Madonei cu copilul în brațe, sau al Madonei care își privește în extaz pruncușorul luminos, culcat pe palele cărora le dă strălucire.

Madonele lui Murillo aduc aerul cel mai candid pe care-l poate avea o mamă-fecioară care își adoră copilul, Fiul Dumnezeului Ei, ce-i luminează brațele și sufletul.

El Greco în schimb este creștinismul numai în spirit. Omenescul e redus la el, uscat, trupurile Sfinților lui sunt trupuri de aseceți, neglijate și parcă fără viață, în ele trăesc intens numai ochii care ard de un foc veșnic puternic ce reduce la nimic materia: credința.

Pentru încheiere nu pot să spun altceva decât că nouă ne rămâne să privim ca niște modești gustători de artă la toate aceste minuni izvorite din credința altora, cu recunoștința pe care o putem avea pentru că ne-au ajutat în parte să simțim la fel cu ei, relevându-ne cele mai tainice și mai puternice sentimente ce le poate avea un adevărat creștin.

Doina I. Pop

Preoții francezi prinșonieri de războiu. Msgr. Orsenigo, nunțul papal dela Berlin, a făcut o vizită preoților francezi prinșonieri de războiu în Germania. Din cele spuse de înaltul prelat aflăm că acești preoți au dreptul să slujiască sf. liturghie de trei ori la săptămână. Dumineca li-se dă voie tuturor acestor preoți să asiste la sf. slujbă.

Crăciun a vizitat parohii vacante, a servit la biserică, a botezat, a înmormântat!

Seminarul din Oradea e condus de p. Gavril Stan, care dacă nu se grăbea cu deschiderea lui, se rechiziționa și acest edificiu cum a fost ocupat micul seminar. În acesta au stat sute de „refugiați” proletari, trecuți din România; pe urma lor edificiul a rămas atât de deteriorat, încât vor trebui sute de mii ca să se repare. Deocamdată micul seminar este adăpostit în noua clădire a Școlii Normale. — Oradea are 30 teologi, pe când Clujul, cu cei dela Baia-mare, adăpostește vre-o 140 teologii Școala normală mai este la Gherla pentru fete, cea pentru băieți e pe cale de a trece la Năsăud.

Exc. Sa **Frențiu**, în anul al 28-lea de episcopie și al 43-lea al preoției, merge înainte pe calea vocațiunii cu optimismul care l-a caracterizat totdeauna. E la curent cu toate lucrurile dela noi de acasă, și nu-și ascunde nicăiri părerea.

În biroul său, ca și altădată, îl găsim pe d-l **Marian** directorul domeniilor. — De director, îl întrebăm, cum o mai poți duce în calitate de ministru de finanțe al Episcopiei? — Nici eu nu știu, răspunde. Stâna de Vale nu mai contează momentan. Fabrica dela Rimeș stă fără lucru, pădurile sunt dincolo. Am avut 1000 vagoane de lemn de foc, au fost rechiziționate și transportate. Avem un teren la Salonta și avem chirii aici în Oradea. — Mai avem exploatare de lemne la Finiș. Eu ar trebui să fiu dincolo, dar aici zilnic sunt chestiuni de aranjat. Se urmăresc impozitele pe 3 ani retroactiv, trebuie să dovedești cu chitanță că ai plătit, altfel... (Acum înțeleg pentru ce dintre toți funcționarii numai cei dela percepții au fost reținuți de Statul ungar!)

Pe Rev. **Georgescu** e greu să-l găsești: când e la seminar, când într-o bibliotecă, când în alta. Acum adună material pentru biografia episcopului Vulcan. În colo, muncеște pe toate terenurile. Și e preocupat de viitor. Atâtea probleme literare așteaptă rezolvire. Totul trebuie luat dela început. Cu calendarul. Și ne arată „Calendarul țaranilor”, povestindu-ne istoria cum l-au scos. E frumos, variat, bogat, având multe clișee, dar exclusiv religioase.

Ce noroc, că ne-au rămas dincolo membrii activi ai clerului. Ei vor duce lupta mai departe. Ceilalți funcționari, chiar dacă au rămas, nu au fost menținuți de statul maghiar sau dacă da, vor fi transferați în Ungaria. La Cluj erau, la secția românească, vre-o 6 profesori români: acum au fost transferați care în cotro și în locul lor se aduc profesori maghiari cari au învățat la universitatea românească. În Maramureș a început transferarea învățătoarelor-preotese (se spune, ca răsunare, pentru că preoții nu au voit să intre în „partidul vieții maghiare”).

Erau totuși intelectuali, cari puteau să rămână. Înțelegem profesiunile libere. Mai dureros a atins poporul *plecarea preoților*. În nr. d. 19 Dec. al „Tribunei Ardealului” dl Gh. Dăncuș a publicat un articol despre ceice au plecat și despre ceice puteau să rămână. Poate nu se verifică pe deplin cele spuse de d-sa. Totuși citind „Lămuririle de interes obștească”, publicate de Ex. Sa Rusu în suspomenitul circular, trebuie să constatăm, că pe lângă ceice au trebuit să plece (fie că au fost expulzați, fie din alte motive), au trecut și trec mereu preoți îndemnați de motive familiare sau de perspectivele unei vieți mai tihnite. Ordinariatele de aci nu mai știu ce

să facă cu ei. Ceeace e mai grav, cu toate că avem atâția preoți, totuși sunt sate fără preoți, fiindcă pe refugiați îi leagă interesele de anumite centre și merg oriunde. — Dincolo, în 3-4 ani va înceta lipsa de preoți,

*

Se apropie plecarea. Mai facem câteva cumpărături. La o prăvălie încep cu noi românește. Ne arată marfă care e încă „de a noastră”, adevărat rămasă de pe vremea românească (fabricată la Timișoara) și marfă adusă mai nou din țară.

Mă veți întreba: cum se poartă autoritățile? nu am avut ceva neplăceri? — Nu. Față de un străin cu pașaport, autoritățile își fac datoria, ca în tot locul.

Am auzit de cazul învățătorului Nistor, care cu câteva săptămâni înainte fusese ucis pe linia Valea lui Mihai—Satu-mare. Cineva fusese chiar la Satu-mare, când l-au adus în spitalul de acolo, unde și-a dat sufletul. Față de toate mistificările ce s'au încercat, comisia medico-legală a stabilit că a fost împuns cu baioneta dela spate, deci asasinat.

Luăm trenul dela Oradea la Ciaba, de aci la Curtici. Pe drum un domn aducea știrea, că contele Teleky nu a murit de apoplexie, ci s'a sinucis. Emoție.

Când după lungă așteptare, se pune trenul în mișcare la Löksösháza, ne mai gândim încă odată la frații dragi pe cari îi părăsim și cu sentimentul unei ușurări trecem linia de frontieră, ca să ne vedem iarăși la noi acasă.

N. B.

Știri mărunte

Domnului să ne rugăm. După o informație a a agenției „Rador”, Sf. Părinte, printr'o scrisoare adresată secretarului de stat al Vaticanului, a invitat întreaga lume credincioșilor la rugăciune stăruitoare. Tuturora le leagă de inimă să ceară, în rugi fierbinți, Tatălui mililor pace pe pământ, dreptate și iubire, ca să se poată ajunge la atât de dorita înfrățire a popoarelor.

Despărțire duiosă. După 44 de ani în slujba sf. altar, dintre cari 19 în fruntea vastului vicariat al Făgărașului, p. **Moise Brumboiu** și-a luat rămas bun dela preoții întruniți în sinodul ținut la 8 Aprilie c. și care a fost și cel din urmă sinod prezidat de Sf. Sa, care va trece la pensie. Venerabilul septuagenar, care putea privi cu îndreptățită mângâiere și mândrie la atâtea frământări și înfăptuiri pe teren bisericesc și național, și-a terminat cuvântul de despărțire cu urarea: „În buna nădejde că postul însemnat și greu de vicar al Făgărașului nostru iubit își va găsi nu peste mult titular cu puteri mai proaspete, mai viguroase, care să poarte cărma cu dibăcie și îndemănare, tot spre culmi luminoase — ceeace o dorim din inimă cu toții — eu vă zic: Înainte cu Dumnezeu, pentru mărirea sfânt Numelui său, pentru întărirea dreptei credințe a Bisericii noastre și împlinirea nădejdilor scumpului nostru neam românesc.” — Din partea preoției a evidențiat meritele celui ce-și lua rămas bun p. Valeriu Crișan din Șercaia. (ds.)

Amnistie de praznicul Invierii. Un decret-lege apărut în „Monitorul Oficial” prevede o suspendare a pedepsei rebelilor din Ianuarie a. c. osândiți la închisoare până la cinci ani. Excepție fac numai cei cari, prin o ordonanță definitivă, sunt învinuiți că ar fi atentat la siguranța statului. — Gestul acesta de largă amnistie l-a făcut M. S. Regele, la propunerea d. General Ion Antonescu.

„Gazeta Transilvaniei”, venerabila tribună românească a lui Barițiu și a Mureșenilor, a trecut pe data de 20 Martie în proprietatea despărțământului Brașov al „Astrei”. O schimbare pe care o socotim că se poate de norocoasă. În felul acesta este asigurată, înainte de toate, existența materială a ziarului care, în ciuda vrednicilor uriașe ce și-a câștigat în viața-i seculară, ajunsese la capătul respirației. Apoi, schimbarea de direcție constituie o garanție pentru drumul programatic pe care va merge de acum înainte această prețioasă publicație. În vremile din urmă s'a resimțit și

ea de anumite sguduiri și poticniri. Acuma revine la vechiul și nobilul ei făgaș din trecut: de a sta exclusiv în slujba idealurilor superioare românești, comune tuturor fiilor neamului indiferent de orice alte despărțiri ar putea exista între ei. Condee noi și viguroase s'au grupat sub steagul „Gazetei” renăscute. Le dorim isbândă deplină și îndemnăm pe toți să dea sprijinul și obolul lor întreg, pentru ca „Gazeta” să poată trăi și înflori. Folosul va fi al neamului românesc.

Locale. Dumineca viitoare, a Mironosițelor, va predica în catedrală p. **Dr. Augustin Tătar**, canonic mitropolitan.

— Cu toată vremea posomorită ca sufletele oamenilor în aceste zile de înegurări, la toate sfințele slujbe din Săptămâna Patimilor: la evangheliile din Joia Mare, la prohodul și procesiunea prin piața din fața catedralei în seara Vinerei Patimilor, și la Invierea dela miezul nopții săvârșită — ca și celelalte sfințe slujbe, de p. **Dr. Victor Macaveiu**, prepozit capitular, în sobor de preoți — a luat parte lume neobișnuit de multă. Asta a fost așa nu numai la catedrală, ci și la biserica Părinților Asumpționiști și la Biserica parohială. — Aici, la Biserica „Grecilor”, a pontificat a două zi de Paști tot p. **Dr. V. Macaveiu** și tot în locul I. P. p. **Mitropolit** suferind.

Examen de definitivat în Blaj: Marți dimineața făcându-se verificarea actelor candidaților și candidatelor — învățători și învățătoare — s'a constatat că s'au înscris la examenul de definitivat 127 candidați din jud. Târnava-Mică și 102 din Târnava-Mare. Total: 229 caodidați. Miercuri s'a început examenul în scris la l. română, și în aceeași zi, după masă, cel în scris la pedagogie. Tot la Blaj fac examenul de definitivat candidații din jud. Alba. Comisia examinatoare pentru cele două județe ale Târnavelor o formează: Dna Virginia Puia, președintă (pedagogie); p. **Filip Pop** (pentru partea științifică) și d. **Virgil Stoica** (partea literară). Comisia pentru jud. Alba: **Dr. Coriolan Suciu**, președinte (pentru partea literară), **Teodor Megieșan** (pedagogie) și **Aurel Rusu** (partea științifică).

Fidelitate pentru fidelitate. Cu un recent prieten binevenit, d. **von Killinger** ministrul Germaniei la București a rostit un cuvânt ocazional în fața coloniei germane din capitala Țării noastre. Între altele a spus următoarele: „Aș vrea să precizez — încă odată — că nu voi admite să fiu înhămat la carul nimănui — fie parțial fie mișcare în România. Cei ce cred aceasta se înșală amarnic. Ca reprezentant al Reichului german în România, stau alături de Conducătorul Statului, nu numai pentru că acesta este ordinul Fuehrerului, ci și din convingere personală. — Fidelitate pentru fidelitate. — Fidelitatea va fi întotdeauna răsplătită. — Nesinceritatea își sapă singură mormântul”.

Societatea Națională de Cruce Roșie a României, Filiala Blaj, își ține adunarea generală în 22 Aprilie (Dumineca Tomei) 1941 irevocabil și cu orice număr de membri. — Comitetul.

Judecătoria de pace mixtă Blaj, Secția cl.

Nr. 44/1941. — cf.

Extract din publicațiunea de licitație

La cererea de executare făcută de urmăritoarea Banca Națională a României Agenția Sighișoara contra urmăritoarei **Târnava S. A. Fabrică de piele Blaj**,

Judecătoria a ordonat licitațiunea execuțională în ce privește imobilele situate în comuna Petrisat și Ciufud circumscripția Blaj, cuprinse în cf. a comunei Petrisat și Ciufud nrul cf. 698 și 444 top. 698 arător de 335 stg. în valoare de 80.000 lei cu prețul de strigare de 60.000 lei, — nrul 1406 arător de 1089 stg. în valoare de 80.000 lei cu prețul de strigare de 60.000 lei — pentru încasarea creanței de 350.000 lei cap. și acc. Licitatiunea se va ține în ziua de **5 Maiu 1941** orele 8 am. în localul oficial de carte fonduară a judecătoriei mixte Blaj.

Imobilele ce se vor vinde nu vor putea fi vândute pe un preț mai mic decât prețul de strigare.

Cei cari doresc să liciteze sunt datori să depoziteze la delegatul judecătoresc 10% din prețul de strigare drept garanție, în numerar sau efecte publice sau să depună aceluiași delegat chitanța de depunere prealabilă a garanției și să semneze condițiunile de licitație.

Dacă nimeni nu oferă mai mult, cel care a oferit pentru imobil un preț mai urcat decât cel de strigare este dator să întregească imediat garanția fixată conform prețului de strigare, — la prețul ce a oferit.

Data la Blaj, la 16 Ianuarie 1941.

Judecător: ss. **Țuțurea** Aj. dir. cf. ss. **V. Bărbulescu**

Pt. conf. ss. Aj. dir. **Bărbulescu**